

ної діяльності та створення правової бази щодо міждержавної господарської діяльності;

– формування стратегії активізації та розвитку зовнішньоекономічної діяльності, яка б базувалась на визначенні загальносвітових тенденцій становлення багатонаціональної системи регулювання міжнародної торгівлі;

– вдосконалення митного валютного контролю;

– сприяння відкриттю нових ринків і зняття штучних обмежень щодо продукції вітчизняних товаровиробників у Європейському Союзі, Росії, США та інших країнах.

В сучасних умовах розвитку економіки України проблема удосконалення механізму митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної

діяльності набуває особливого значення. Державне митно-тарифне регулювання повинне бути спрямованим, у першу чергу, на вдосконалення законодавчої бази в цій сфері, а також на забезпечення фінансової стабільності в країні та досягнення низьких темпів зростання інфляції. Тому використання вище запропонованих напрямів удосконалення сприятиме економічному зростанню країни в майбутньому.

В перспективі доцільно продовжувати дослідження методів державного регулювання зовнішньої торгівлі. А саме здійснити аналіз впливу державного контролю на зовнішньоекономічні операції в Україні та напрямки його вдосконалення.

Список використаної літератури:

1. Омельченко А. В. Інтеграція та співробітництво України із світовою організацією торгівлі (організаційно-правові засади) / А. В. Омельченко // Митна справа. – 2011. – №4(76). – С. 35-42.

2. Зона вільної торгівлі Україна Європейський Союз та європейська інтеграція: правові та економічні аспекти: зб. статей / Одеська національна юридична академія; Британська Рада в Україні; Українська асоціація європейських студій; Проект «Торговельна політика України» / М.П. Орзік (відп.ред.). — О.: Фенікс. - 2007. — 243с.

3. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2012 році. Звернення Президента України до Верховної Ради України VII скликання. – К.: ДП “НВЦ “Пріоритети”, 2012. – 74 с.

4. Державна програма активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eimg.pravda.com.ua/files/a/4/a428a25.pdf>

5. Про державний бюджет: закон України. [Електронний ресурс]: [прийнято 26.12.2008 р. № 835-VI]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/835-17>.

6. Горянська Т. В. Нормативно-правове регулювання і облік мита в Україні в рамках СОТ // Вісник Донецького державного університету управління. – 2011. - № 16. - С. 78-86.

7. Фомин И. К вопросу совершенствования системы таможенного регулирования импорта в Украине / И. Фомин // Экономика Украины. – 2010. – № 10. – С. 25-33.

Обоснована необхідність удосконалення механізму таможенно-тарифного регулювання внешнеэкономической деятельности. Выделены основные причины, которые тормозят увеличение объема экспортного потенциала. Определенно основные направления совершенствования таможенно-тарифного регулирования в Украине.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, таможенно-тарифное регулирование, экспортный потенциал, пошлина, внешнеэкономическое сотрудничество.

The necessity of improvement of customs and tariff regulation of foreign economic activity is grounded. Principal reasons which brake the increase of volume of export potential are selected. Certainly basic directions of improvement customs and tariff adjusting in Ukraine.

Key words: foreign trade, customs and tariff regulation, export potential, duty, economic cooperation.

Дата надходження до редакції: 21.04.2013

Рецензент: д.е.н., професор Павліха Н.В.

УДК 336.244.32: 637.05

ОЦІНКА ВПЛИВУ ТАРИФНОЇ СТАВКИ НА ОБСЯГИ ІМПОРТУ М'ЯСА

І. В. Гордєєва, к.е.н., доцент, Севастопольська філія «Європейський університет»

В статті розглянуто вплив митного тарифу на імпорт м'яса та на його внутрішню ціну реалізації до та після вступу України до Світової організації торгівлі.

Ключові слова: імпорт, ціна реалізації, митний тариф, адвалерне мито, яловичина, свинина, м'ясо птиці, баранина, Світова організація торгівлі.

Постанова проблеми. М'ясні продукти є важливим елементом харчового раціону більшості споживачів. Найбільш поширеними видами

м'яса, які споживаються в Україні, є яловичина та телятина, свинина, м'ясо птиці (з якого курятина є найпоширенішими).

Вісник Сумського національного аграрного університету

З того моменту як Україна стала, нарешті, членом Світової організації торгівлі постало нове завдання визначення позицій країни у переговорах щодо сільського господарства, які розглядаються в рамках Дохійського раунду. Вступ обумовив низку переваг і ризиків для галузі сільського господарства країни в цілому, і, зокрема, для галузі тваринництва.

Метою дослідження є визначення впливу митних ставок на обсяги імпорту м'яса в Україну та на ціну реалізації м'яса на внутрішньому ринку.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемами визначення впливу митного тарифу на імпорт м'яса та займалися такі відомі науковці: С. Бабенко А. Гальчинський, А. Геєць, Т. Зінчук, В. Мовчан, Т. Осташко, О. Стемпківська, О. Чорноротов та інші.

Виклад основного матеріалу. Стратегією економічного і соціального розвитку України на 2004–2015 роки визначено, що на протязі наступних років ресурси м'яса та м'ясопродуктів будуть зростати – за прогнозними даними у 2015 році збільшаться більше ніж у 2 рази порівняно з 1996 роком (з 1994 тис. тонн до 4027 тис. тонн). Експорт і імпорт збільшиться на 42% і 18% відповідно, споживання збільшиться більше ніж у 2 рази

(з 1899 тис. тонн до 3680 тис. тонн) [1].

З метою запобігання ввезення в Україну низькосортної продукції за цінами, які значно нижчі, ніж на українському ринку, прийнято Постанову Кабінету міністрів України щодо ліцензування імпорту м'яса птиці та сала в Україну [2].

Вітчизняне тваринництво поступово збільшує рівень забезпеченості України м'ясом. Так, у 2008 році частка імпортованого м'яса складала 23%, в 2009 році – 19%, в 2010 році – 16% [3], а в 2011 році вже 11%. Скорочення імпорту відбувається завдяки структурним змінам у свиноводстві та птахівництві.

В Україні в загальному імпорті м'яса у 2012 році переважав імпорт свинини (207,7 тис. тонн), який збільшився в 160 разів порівняно з 1996 р. Пік імпорту свинини припав на 2012 рік. Імпорт м'яса птиці з 1996 по 2012 роки збільшився на 17% (з 97,4 тис. тонн до 114,6 тис. тонн). Ввезення яловичини на протязі 1996 – 2012 років коливалося, у 1996 було імпортовано 1,8 тис. тонн, у 2005 році – 30,8 тис. тонн, у 2008 – 18,8 тис. тонн, а у 2012 – знизився до 3,8 тис. тонн. (табл. 1). Зниження імпорту яловичини пов'язано з тим, що держава заборонила ввезення неякісної продукції.

Імпорт всього м'яса в Україну за 1996–2012 роки в кількісному виразі зріс в 4 рази (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка обсягів імпорту м'яса в Україну

Види м'яса	Роки							2012 р. до 1996 р.
	1996	2005	2008	2009	2010	2011	2012	
Яловичина свіжа, охолоджена або морожена, тонн	1847	30851	18839	8905	3607	3504	3810	Збільш. в 2 р.
Свинина свіжа, охолоджена або морожена, тонн	1334	46471	178809	140756	108599	86207	207722	Збільш. в 155 р.
М'ясо і харчові продукти домашньої птиці свіжі, охолоджені і морожені, тонн	97462	141773	256103	193228	154618	61096	114604	Збільш. в 1,2 р.
Баранина і козлятина свіжа, охолоджена або морожена, тонн	6,7	10	16	1	4	5	19	Збільш. в 2,8 р.
Інші види м'яса, тонн	4919,3	106010	96000	96550	114422	95342	103968	Збільш. в 21 р.
М'ясо всього, тонн	105569	325115	549767	439440	381250	246154	430123	Збільш. в 4 р.

Джерело: розроблено автором на основі даних [4].

Після вступу до СОТ урядовці країни розпочали вдосконалювати законодавчу базу. Протягом 2008 року було схвалено 10 законопроектів, одним із яких був і законопроект «Про внесення змін до Митного тарифу України», який відкриває вітчизняний кордон для закордонного імпорту. Цей закон набрав чинності з 14 січня 2009 року [5].

Метою закону є імплементація в рамках національного законодавства міжнародних домовленостей України стосовно приведення ставок ввізного мита на продукцію і товари у відповідність із рівнем, визначеним графіком тарифних зобов'язань України перед СОТ. Більшість змін передбачають перехід від стягування специфічної (фіксованої) ставки мита до адвалерної (відсоток від вартості товару).

Середньоарифметична ставка ввізного мита

в цілому на продовольчі товари знизилась з 13,8% до 11,0%. В тому числі: на групу 02 «М'ясо та їстівні субпродукти» в цілому – з 21,5% до 12,3%, на яловичину з 25–217% до 15% вартості (повна і пільгова), свинину – з 20–200% до 10–12%, субпродукти великої рогатої худоби, свиней, овець – з 12–143% до 10–15%, на м'ясо і субпродукти птиці – з 80–234% до 10–15%. Слід зазначити, що приєднання до СОТ повинно відбуватись за умови поступової лібералізації імпорту [6].

Динаміка зміни середньоарифметичних ставок мита до (після) змін до Митного тарифу України та після вступу в СОТ на всі товари, товари сільськогосподарського призначення, а в тому числі на м'ясо та харчові субпродукти показана на рисунку 1.

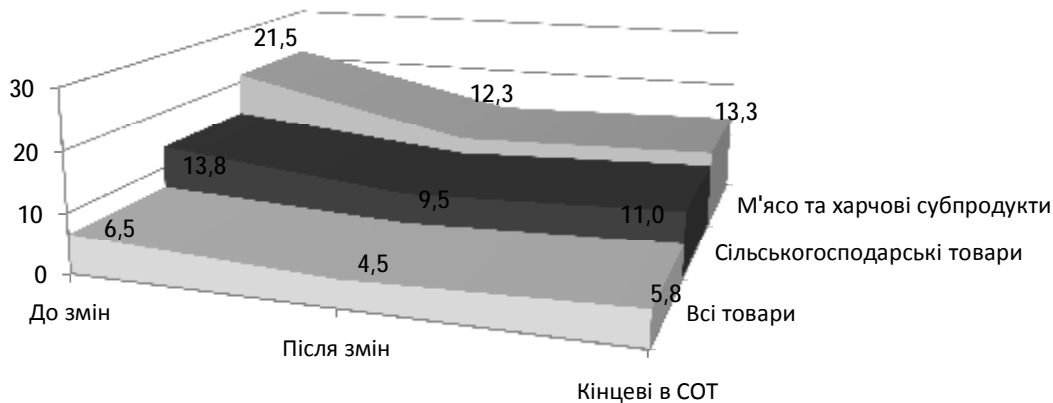

Рис. 1. Динаміка зміни середньоарифметичних ставок мита до (після) змін до Митного тарифу України та після вступу в СОТ.

Джерело: розроблено автором на основі [7], [8] та [9].

Дані рис. 1 свідчать про те, що не всі ставки по всіх групах товарів, а в тому числі продукції сільського господарства, що включає в себе і м'ясопродукцію відповідають вимогам СОТ. Але міжнародною організацією визначені терміни на адаптацію до її вимог – 5-15 років, в залежності від виду продукції.

Тарифне регулювання імпорту м'яса розглянемо по основним видам групи 02 «М'ясо та їстівні субпродукти», до якої входять м'ясо ВРХ свіже, охолоджене або заморожене; свинина свіжа, охолоджена або заморожена; баранина і козлятина, свіжа, охолоджена або заморожена; м'ясо та їстівні субпродукти свійської птиці свіжі, охолоджені або заморожені [10].

Імпорتنі тарифи на м'ясо поступово змінювались протягом останніх років. Зменшення тарифів розпочалось з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законів України» від 07.07.2005 р. № 2775-IV [11], завдя-

ки якому імпорتنі ставки на всі види м'яса були знижені.

На рис. 2 показана зміна ввізного мита на основні види м'яса в адвалерному еквіваленті. Отже, на м'ясо птиці свіже, охолоджене або заморожене ставка у 2008 році складала 44%; на свинину свіжу, охолоджену або заморожену – 35%; баранину свіжу, охолоджену або заморожену – 13%; яловичину заморожену – 86% та яловичину свіжу, охолоджену – 12%.

Дані рис. 2 свідчать про те, що протягом 1993 – 2012 років повні ставки на ввезення яловичини замороженої збільшились на 76 п.п., свинини – на 25 п.п., баранини – на 3 п.п. та м'яса птиці – на 34 процентних пункти. А після вступу до СОТ, з 2009 року, тарифи на яловичину становили 15%, свинину – 12%, баранину – 10%, м'ясо птиці – 15% і оставались незмінними до 2012 року.

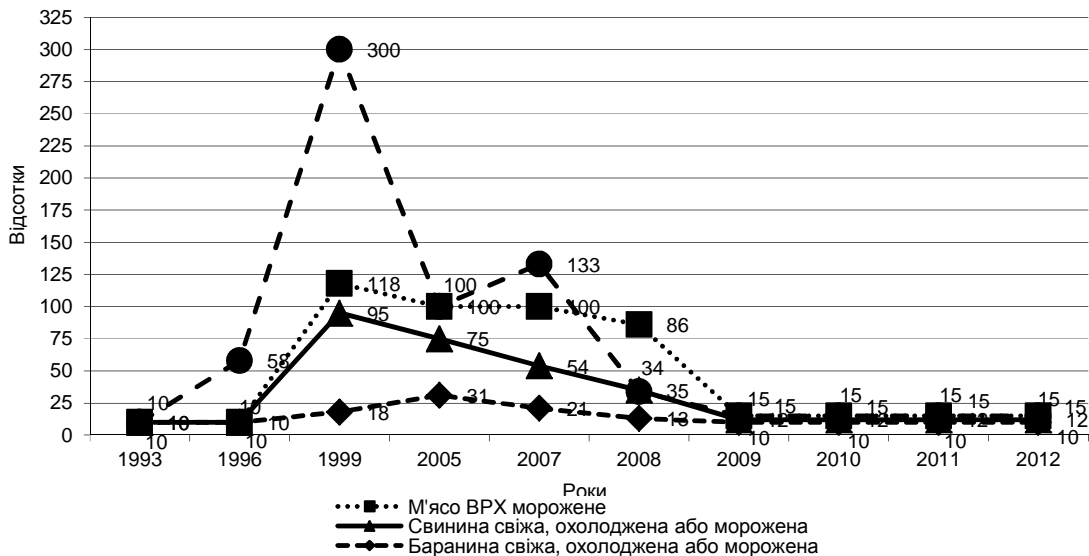

Рис. 2. Зміна повних ставок імпортного мита на основні види м'яса в адвалерному еквіваленті.

Джерело: розраховано автором на основі [12].

Зазначимо, що імпорт м'ясної сировини реагує на зміни митного тарифу на ввезення продукції. При підвищенні тарифів на імпорт м'яса не завжди зменшується обсяг ввезення м'ясної продукції (див. рис. 3, 4, 5).

З рис. 3 видно, що підвищення митного тарифу з 1997 по 2003 роки не призвело до значно-

го зростання імпорту свинини, але різке пониження адвалерного еквіваленту митного тарифу вплинуло на ввезення м'яса свиней. Тобто зниження мита з 75% до 37% призвело до збільшення імпорту майже в 4 рази (з 46 тис. тонн до 180 тис. тонн). Подальше зниження митного тарифу в незначній мірі знижувало імпорт свинини.

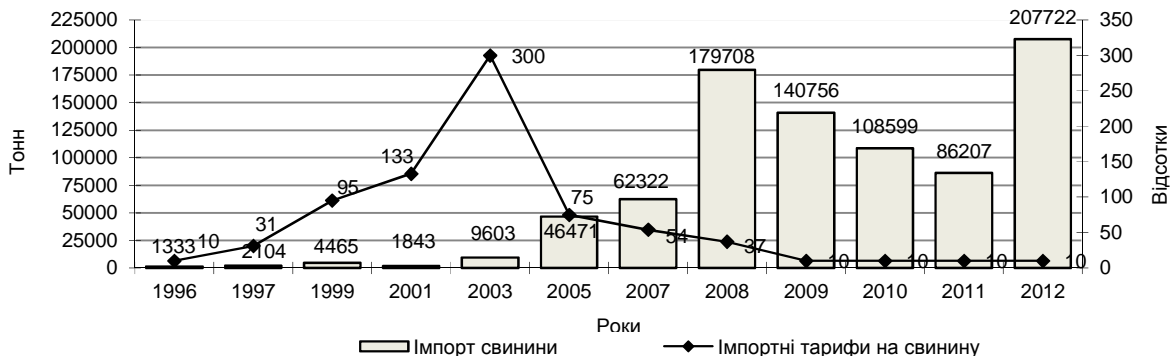

Рис. 3. Взаємозалежність митного тарифу та імпорту свинини до України.

Джерело: розроблено автором на основі даних табл. 1 і рис. 2.

Що стосується галузі птахівництва, то поступове зростання митного тарифу до 2003 року майже не впливало на імпорт м'яса птиці, та починаючи з 2005 року зниження ввізного мита вплинуло на імпорт продукції, який почав зроста-

ти і у 2008 році склав 256 тис. тонн, що у 2 рази більше, порівняно з 2005 роком. А з 2009 року імпорт м'яса птиці незначно знизився, але у 2012 році зріс знову і склав 114 тис.тонн (див. рис. 4).

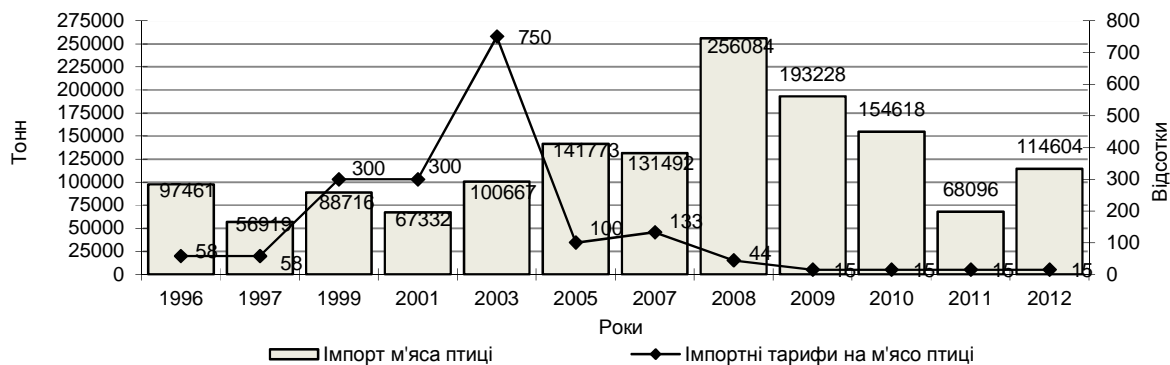

Рис. 4. Взаємозалежність митного тарифу та імпорту м'яса птиці до України.

Джерело: розроблено автором на основі даних табл. 1 і рис. 2.

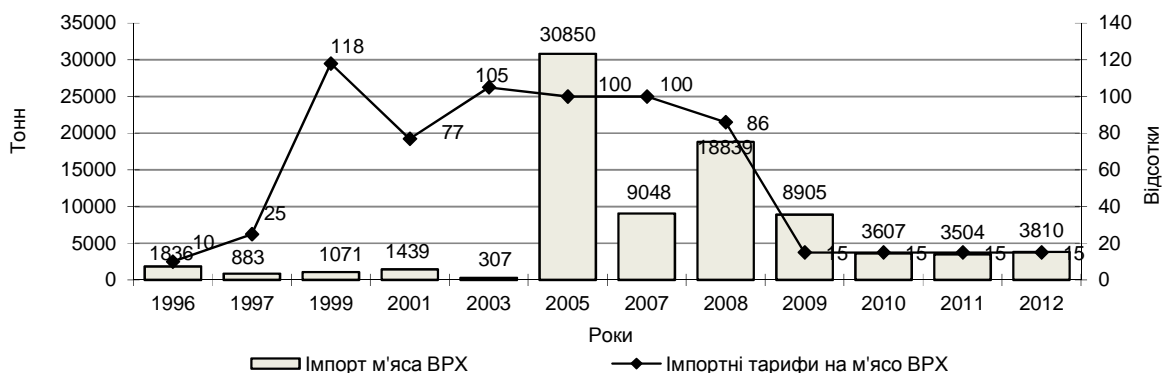

Рис. 5. Взаємозалежність митного тарифу та імпорту м'яса ВРХ до України.

Джерело: розроблено автором на основі даних табл. 1 і рис. 2.

З рисунку 5 видно, що імпорتنі тарифи на м'ясо ВРХ в адвалерному еквіваленті мали досить високі ставки. Хоча з 2003 по 2008 роки вони не вплинули на імпорт яловичини, який зріс у 2008 році порівняно з 2003 роком до 18839 тонн. Але подальше зниження імпорتنих ставок призвело і до зменшення імпорту м'яса ВРХ у 2012 році до 3810 тонн.

Розглянемо вплив митного тарифу на зміну

внутрішньої ринкової ціни на споживчому ринку на відповідні види м'яса.

Отже, збільшення митного тарифу на яловичину призводить до закономірного збільшення внутрішньої ціни на ринку (див. рис. 6). Що стосується 2009 – 2012 років, то зниження митного тарифу не знизило ціну на м'ясо. Це пов'язано з впливом на внутрішню ціну інших факторів.

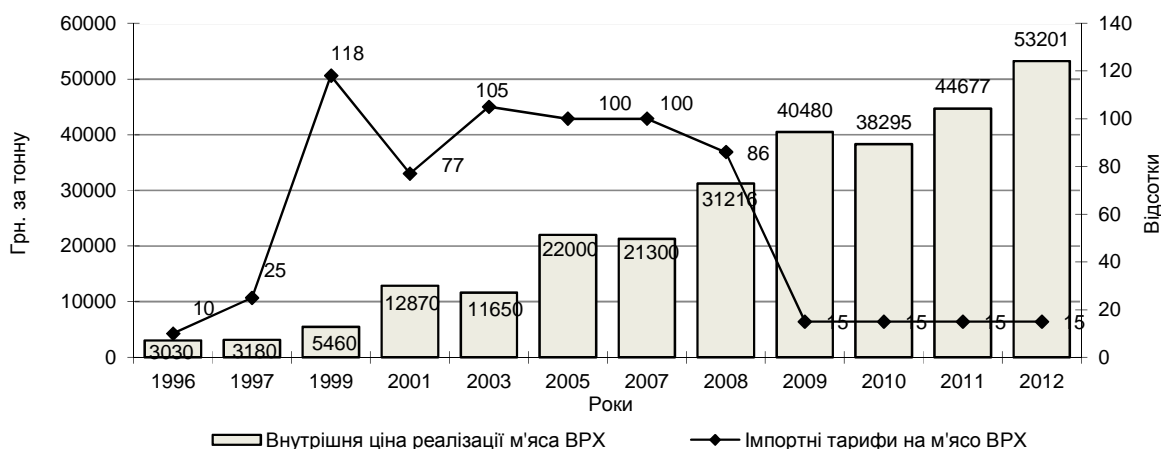

Рис. 6. Взаємозалежність митного тарифу та внутрішньої ринкової ціни на м'ясо великої рогатої худоби.

Джерело: розроблено автором на основі даних [13].

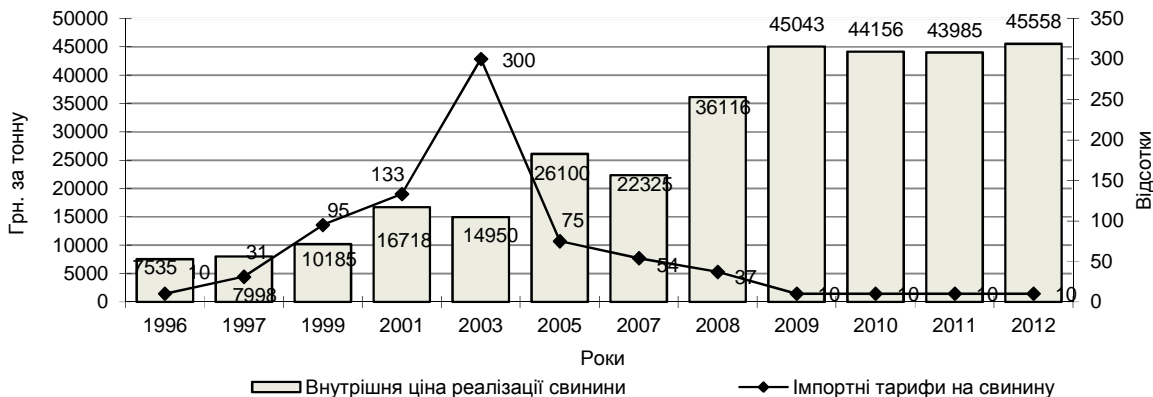

Рис. 7. Взаємозалежність митного тарифу та внутрішньої ринкової ціни на свинину.

Джерело: розроблено автором на основі даних [13].

Із рис. 7 видно, що при зростанні тарифу на імпорт свинини до 2003 року відбувалось збільшення внутрішньої ціни реалізації, але подальше зниження ввізного мита призводить до подальшого збільшення внутрішньої ціни, це свідчить про те, що окрім митного тарифу на формування внутрішньої ціни діють і інші фактори, наприклад такі як збитковість виробництва, транспортні затрати, з 2009 року - ввезення неякісної свинини з Бразилії та інше.

Що стосується м'яса птиці, то тут до 2003 ро-

ку при збільшенні ввізних ставок ціни на національному ринку зростали і становили 17706 грн. за тону. Порівняно з 2005 роком, у 2008 році, спостерігається незначне зростання ціни при зменшенні адвалерного еквівалента митного тарифу з 100% до 44% (див. рис. 8). Після вступу до СОТ ставки низились до 15%, але ціна, навпаки зростала. Як і у випадку зі свининою та яловичиною на ціну впливають інші фактори в більшій мірі ніж мито.

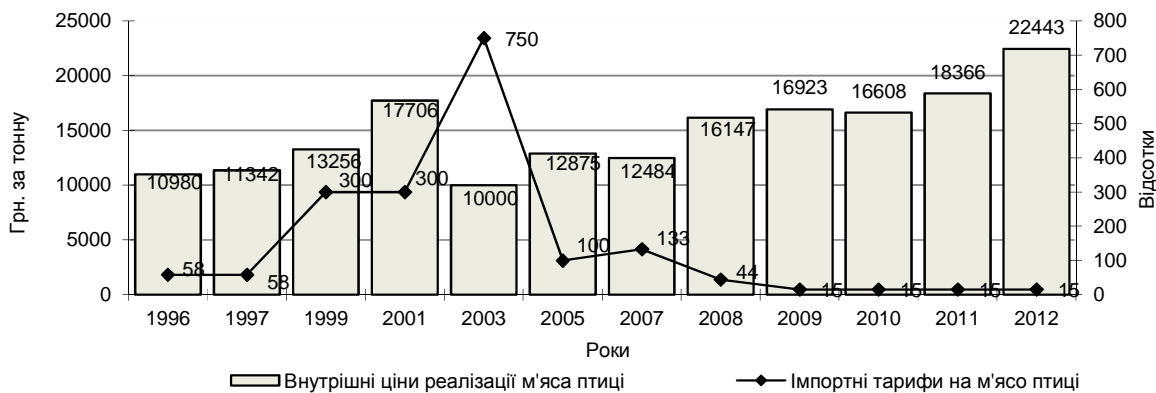

Рис. 8. Взаємозалежність митного тарифу та внутрішньої ринкової ціни на м'ясо птиці.

Джерело: розроблено автором на основі даних [13].

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Отже, із вищезазначеного можна зробити висновок, що митний тариф впливає на імпорт м'яса, але цей вплив має не зовсім однозначне значення, тому що на імпорт також впливають і інші фактори, такі як інфляція, коливання валютного курсу та інше. Що стосується внутрішньої ціни на м'ясо, то на неї впливає не тільки ввізне мито, а й інші чинники, такі як збитковість виробництва, затрати на транспортування, упаковку та ін.

Таким чином, беручи до уваги взаємозамінність основних видів м'яса в споживанні людей, ціна відіграє дуже важливу роль при виборі поку-

пцем тієї чи іншої м'ясної продукції. Підвищення цін одного із сегментів м'ясного ринку перемикає попит в бік більш дешевого виду м'яса. Підвищення цін на енергоносії та паливо-мастильні матеріали чинить значний вплив на ціноутворення аграрної продукції та м'ясної продукції зокрема, отже, є одним із факторів зростання цін.

Тому для подальшого вивчення впливу митного тарифу на імпорт м'яса та врегулювання внутрішньої ціни слід державі впроваджувати інвестиційні проекти із застосуванням енерго- та ресурсозберігаючих технологій виробництва, а також удосконалити механізм державного регулювання галузі відповідно до вимог СОТ.

Список використаної літератури:

1. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004 – 2015 роки). Шляхом Європейської інтеграції / [А.С. Гальчинський, А.М. Геєць, С.Г. Бабенко та ін.]. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2011 рік» від 22 грудня 2010 р. № 1183 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1183-2010-%D0%BF>
3. Чорноротов О. Аналіз ринку тваринництва та виробництва м'яса й м'ясопродуктів України / О. Чорноротов [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.credit-rating.ua/img/st_img/AS/2011/15.07.2011/15.07.2011_myaso.pdf
4. Ukraine export and import of meat and edible meat offal. [Електронний ресурс] / United Nation Statistics Division / Режим доступу до даних: http://data.un.org/Data.aspx?q=Ukraine+import+of+meat&d=ComTrade&f=_11Code%3a3%3brtCode%3a804
5. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Митний тариф України» від 17.12.2008 р., № 676-VI [Електронний ресурс] / Режим доступу до статті: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=676-17>
6. Зінчук Т.О. Європейська інтеграція: проблеми адаптації аграрного сектора економіки: монографія / Т.О. Зінчук. – Житомир: ДВНЗ «Державний агроекологічний університет», 2008. – 384 с.
7. Осташко Т.О. Аналіз конкурентоспроможності товарів м'ясо-молочної групи на внутрішньому ринку України в умовах СОТ. / Т.О. Осташко. – К.: Інститут розвитку аграрних ринків, 2009. – 18 с.
8. Мовчан В. Зобов'язання України в рамках членства у СОТ: сільське господарство. / Мовчан В. – К.: Інститут економічних досліджень і політичних консультацій, 2013. – 12 с.
9. Стемківська О.І. Умови членства України в СОТ для агропромислового комплексу [презентація] / О.І. Стемківська. – К. : Міністерство економіки України, 2008. – 22 с.
10. Український класифікатор товарів ЗЕД. [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних : <http://tastrading.com.ua/ua/uktzed/>
11. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України» від 07.07.2005 р., № 2775-IV

[Електронний ресурс] / Режим доступу до закону: <http://rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2775-15>
12. Закон України «Про Митний тариф України» від 05.04.2001 р. , № 2371-III [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2371%D0%B0-14>
13. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: ukrstat.gov.ua

В статье рассмотрено влияние таможенного тарифа на импорт мяса и на его внутреннюю цену реализации до и после вступления Украины во Всемирную торговую организацию.

Ключевые слова: импорт, цена реализации, таможенный тариф, адвалорные ставки, говядина, свинина, мясо птицы, баранина, Всемирная торговая организация.

This article deals with the influence of the customs tariff on imports of meat and its domestic price before and after the implementation of Ukraine's accession to the World Trade Organization.

Key words: import, domestic price, customs tariff, ad valorem rates, beef, pork, poultry, lamb, the World Trade Organization.

Дата надходження до редакції: 29.04.2013
Рецензент: к.е.н., доцент Клецова Н.В.

УДК 336.7

МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ РИНОК FOREX ТА ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ

А. С. Кравченко, к.е.н., Національний університет біоресурсів і природокористування України

Досліджено діяльність міжнародного валютного ринку Форекс

Ключові слова: Міжнародний валютний ринок Форекс, банк

Міжнародний валютний ринок Форекс - є одним із найважливіших фінансових ринків світу, на якому визначається валютний курс грошової одиниці, як індикатора стабільності економіки країни.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Питання банків та міжнародного валютного ринку вивчали: С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова, М.О. Солодкий. Проте на практиці ці питання потребують подальшого дослідження.

Мета дослідження. Дослідити діяльність міжнародного валютного ринку Форекс та валютні операції.

Виклад основного матеріалу. FOREX (від англ. FOReign EXchange) – це міжнародний валютний ринок, що включає спектр операцій по купівлі-продажу іноземної валюти і наданню позик на конкретних умовах (сума, обмінний курс, період). FOREX як ринок вільно конвертованих валют в своєму нинішньому вигляді існує з 1971 р., коли була введена система плаваючих валютних курсів. Курси ВКВ визначаються під впливом попиту і пропозиції, проте держава продовжує грати досить активну роль в ринковому процесі. І хоча можна вважати, що валютний ринок існує вже тисячоліття – з моменту появи перших торгівців, народження FOREX як єдиної системи обміну одних валют на інші ознаменувало появу нового високоліквідного ринку з величезним об'ємом щоденних операцій, які на сьогодні налічують 1–3 трлн. дол. за добу.

Основні риси ринку FOREX:

• FOREX функціонує цілодобово. Ця можливість забезпечена постійною присутністю на

ринку фінансових інститутів Азії, Європи і Америки;

- високі об'єми операцій, що досягають 1-3 трлн доларів в день. Величезні обороти означають можливість завжди знайти покупця або продавця валюти, тобто ринок є у високому ступені ліквідним;

- ринок завжди знаходиться в русі, оскільки на ньому присутня величезна кількість учасників, кожен з яких має свій інтерес;

- торгові операції не мають єдиного центру — FOREX є переважно позабіржовим ринком, тобто фізично його основний центр визначити неможливо. Операції здійснюються через глобальні інформаційні системи, учасники здійснюють операції за допомогою комп'ютерів і телефонів. Досить мати доступ в Інтернет — відповідно відкривається і доступ до торгів.

Всі ми так чи інакше є учасниками світового валютного ринку. І найчастіше ми є пасивними учасниками, оскільки наші заощадження в американських доларах і заробітна плата, прив'язані до долара США. Ті, хто замислюється про можливі втрати, почувши нові чутки про падіння долара, можуть перевести свої накопичення в євро. Хтось міг зробити складніші дії: щоб при ослабленні однієї валюти отримати компенсацію втрат на зростанні іншої валюти, він створить «валютний портфель», що включає декілька різних валют. Але можна піти ще далі і почати активні дії на валютному ринку, здійснюючи торгівлю фінансовими активами. Це не тільки дозволить не втрачати пасивно свої заощадження, але і забезпечить додатковий дохід до основного заробітку,